

اصلاح و جوان کردن تاکستان ها با استفاده از روش پیوند شکمی

رسول کنعانی نوتاش^۱، خداوردی آذری نژاد^۲، محمد باقر خورشیدی بنام^۳

۱- محقق مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی آذربایجان شرقی

۲- کارشناس مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی آذربایجان شرقی

۳- استادیار پژوهش مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی آذربایجان شرقی

mb.khorshidi@yahoo.com

چکیده

پیوندک‌های ۹ رقم از ارقام انگور بازار پسند موجود در ایستگاه سهند بر روی پایه قره اوزوم بروش شکمی یا «T» پیوند شدند. عملیات داشت روی تمام پایه‌ها بطور یکسان انجام گرفت. نتایج حاصله نشان داد که بین ارقام از لحاظ میزان کلروفیل برگ، قطر و طول شاخه تولید شده اختلاف کاملاً معنی دار وجود دارد. همبستگی بین میزان کلروفیل با طول و قطر شاخه منفی و فاقد اختلاف معنی دار بود در حالی که بین طول و قطر شاخه همبستگی مثبت معنی دار مشاهده گردید. گروه بندی ارقام با استفاده از سه صفت اندازه گیری شده نشان داد که ارقام دسته چین مایا، آسما قره و تولا گوزی دارای قطر و طول شاخه کمتر از میانگین بودند که نشان دهنده رشد خیلی کم پیوندک روی پایه قره اوزوم می‌باشد. همچنین ارقام صاحبی، الحقی و دسته چین با وجود رشد متوسط روی پایه قره اوزوم دارای کمترین کلروفیل بودند. ارقام قره ملحی، حسینی و طایفی نیز با داشتن طول و قطر شاخه بیشتر از میانگین بیشترین میزان کلروفیل برگ را دارا بودند. به نظر می‌رسد که پیوند به روش شکمی به خاطر سادگی و گیرایی بیشتر برای اصلاح موستانهای پیر و مطالعات مربوط به اثر پایه و پیوندک بسیار مناسب باشد.

مروری بر تحقیقات گذشته

پیوند تی روش مفیدی برای توسعه ارقام جدید روی پایه های ریشه دار سریع‌الرشد که در محل دائمی در تاکستان کاشته شده اند می باشد. این پیوند برای اولین بار بخاطر مبارزه با فیلوکسرا انجام شد ولی امروزه برای مبارزه با تنش های محیطی و آفات و امراض از پایه های مقاوم استفاده و رقم‌های مرغوب روی آنها پیوند زده می‌شود. وقوع کلروز شدیداً تحت تاثیر ترکیب پیوند می‌باشد. مقدار عناصر غذایی برگها شدیداً تحت تاثیر پایه می‌باشد. میانگین طول شاخه همچنین تحت تاثیر ترکیب پایه می‌باشد. غلظت کلروفیل شدیداً تحت تاثیر اثرات پایه پیوندک قرار می‌گیرد. امروزه برای کمک به تولید میوه با کیفیت، کنترل رشد رویشی، برای تعویض واریته های موجود با واریته‌های جدید، برای افزایش

در آمد اقتصادی با توجه به شرایط بازار و نیاز مشتری در سیستم های تولیدی مدرن، اغلب پیوند شکمی بکار برده می شود. پایه مناسب با شرایط، رشد رویشی مناسب، عملکرد، جذب عناصر غذایی و تولید مواد فتوسنتزی را تنظیم می کند.

مواد و روش ها

آزمایشی از سال ۱۳۸۵ در مزرعه ایستگاه باغبانی سهند انجام گرفت. عملیات پیوند در اواخر خرداد ۱۳۸۵ انجام گرفت. پیوندکهای ۹ رقم از ارقام بازار پسند انگور موجود در ایستگاه بر روی پایه قره اوزوم بروش تی پیوند شدند. پیوندکها از شاخه های یکساله ای که جوانه اصلی آنها خوب رشد کرده بود، تهیه شد. عملیات داشت روی تمام پایه ها بطور یکسان انجام گرفت و صفات میزان کلروفیل برگ، قطر شاخه تولید شده و طول شاخه در اواخر فصل (مهر ماه) اندازه گیری شد. تجزیه صفات و کلاستر بندی ارقام با استفاده از نرم افزار Spss13 انجام پذیرفت.

نتایج

برای توسعه ارقام جدید روی پایه های ریشه دار سریع الرشد، پیوند شکمی روش مفیدی است که برای اولین بار بخاطر مبارزه با فیلوکسرا انجام شد ولی امروزه برای مبارزه با تنش های محیطی و آفات و امراض از پایه های مقاوم استفاده میشود و رقم های مرغوب روی آنها پیوند زده می شود. رشد شاخه پیوندک در سال اول به بیش از یک متر نیز رسیده بود. ارقام پیوندک شده از سال دوم نوبر داده و از سال سوم در حالت باردهی قرار داشته در سال چهارم و پنجم باردهی شاخه های پیوندک با باردهی در تاکستان های مشابه کاملاً یکسان بود.

نتایج حاصله نشان داد که بین ارقام از لحاظ میزان کلروفیل برگ، قطر و طول شاخه تولید شده اختلاف کاملاً معنی دار وجود دارد. همبستگی بین میزان کلروفیل با طول و قطر شاخه منفی ولی غیر معنی دار بود در حالی که همبستگی بین طول و قطر شاخه مثبت معنی دار مشاهده گردید.

گروه بندی ارقام با استفاده از سه صفت اندازه گیری شده نشان داد که ارقام دسته چین مایا، آسما قره و تولا گوزی دارای قطر و طول شاخه کمتر از میانگین بودند که نشان دهنده رشد خیلی کم پیوندک روی پایه قره اوزوم می باشد. همچنین ارقام صاحبی، الحقی و دسته چین با وجود رشد متوسط روی پایه قره اوزوم دارای کمترین کلروفیل بودند. ارقام قره ملحی، حسینی و طایفی نیز با داشتن طول و قطر شاخه بیشتر از میانگین بیشترین میزان کلروفیل برگ را دارا بودند.

منابع:

۱. کریمی، محمد. ۱۳۸۱. پیوند T یا شکمی بر روی انگور، فصلنامه کاربردی انجمن علوم باغبانی ایران.
۲. کنعانی فوتاش، رسول و خورشیدی بنام محمد باقر. ۱۳۹۱. پرورش انگور انتشارات عمیدی. ۱۹۵ص.
3. Bavaresco, L. and Lovisolo, C. 2000. Effect of grafting on grapevine chlorosis and hydraulic conductivity. *Vitis*. 39, (3), 89-92.
4. Kanaani Notash, R., M.B. Khorshidi Benam, S.A. Mousavizadeh, M. Mortazavi and H. Teymourpour. 2004. T grafting in grapevine new area in viticulture. The collected works of the international scientific symposium. Ganja, Azerbaijan. Vol I, 103-109.